

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 537/2012-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. januára 2013 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť JUDr. Ľ. Š., Š., zastúpeného advokátom JUDr. J. F., G., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 3. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 114/2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo JUDr. Ľ. Š. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 3. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 114/2011 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 537/2012-14 z 30. októbra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. Ľ. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 3. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 114/2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Krajský súd prostredníctvom svojho predsedu vo vyjadrení sp. zn. Spr. 482/2012 zo 14. septembra 2012 k sťažnosti okrem iného uviedol: „Sťažnosť sťažovateľa nepovažujem za dôvodnú... Mám za to, že výhrady sťažovateľa voči rozsudku tunajšieho súdu, ani voči postupu takémuto rozhodnutiu predchádzajúcemu nie sú opodstatnenými.

Pokiaľ ide o obsah sťažovateľom namietaného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, toto podľa môjho názoru zodpovedá požiadavkám kladeným naň príslušnými ustanoveniami občianskeho procesného práva a takto aj požiadavke objektívnu zrozumiteľnosť záverov, pre ktoré nemohlo byť žalobe vyhovené.

Názory sťažovateľa o nekritickom prevzatí len tvrdení jednej strany, o vysporiadaní sa s nespornými skutkovými tvrdeniami, o nesprávnom pojatí dôkazného bremena, či o preferencii výkladu vyznievajúceho v neprospech platnosti dohody o prevode členských práv k bytu a pod. samozrejme sťažovateľovi nie je dôvod upierať, som však presvedčený, že odôvodnenie sťažnosťou napádaného rozsudku odvolacieho súdu sa vypořádalo so všetkými pre rozhodnutie právne významnými skutočnosťami.

Bol to pritom práve rozhodujúci význam (ne)slobody vôle pre platnosť dohody podkladajúcej požiadavku žalobcu, pre ktorý ďalšie okolnosti a tiež s nimi súvisiace a uplatňované námietky žalobcu (sťažovateľa) nemohli na výsledku konania nič zmeniť

a preto aj z dôvodu zaobrania sa prinajmenšom s niektorými z nich už v skorších rozhodnutiach sa im odvolací súd v odôvodnení sťažnosťou napádaného rozsudku už podrobnejšie nevenoval - čo aj vyjadril na str. 6 rozsudku.

Nesúhlasím s názorom o protiprávnosti (a dokonca protiústavnosti) posudzovania (ne)platnosti dohody o prevode členských práv a povinností ako prejudiciálnej otázky.

K zamietnutiu vzájomnej žaloby žalovanej 1/ o určenie neplatnosti dohody (rozsudkom Okresného súdu Trnava zo 4. decembra 2008 č. k. 16C/54/1998 - 297 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 29. septembra 2009 č. k. 10 Co/76/2009-334, 10 Co/77/2009) došlo výlučne pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a takéto rozhodnutie (vydané bez vecného zaobrania sa nastolenou požiadavkou) logicky nemohlo vytvoriť prekážku vecí právoplatne rozsúdenej a ani byť takým, ktoré by súd neskôr konajúci o požiadavke na plnenie (na vypratanie bytu) malo obmedzovať vo vyriešení si otázky platnosti (resp. neplatnosti) príslušnej dohody (považovanej žalobcom za platnú a žalovanými za neplatnú) ako otázky predbežnej (v takomto prípade bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu kohokoľvek na určení, ktorého sa takto primárne už nikto nedomáhal).

Názor sťažovateľa o absolútnej svojvoľnosti, nezrozumiteľnosti či protiústavnosti záveru odvolacieho súdu približovaného v príslušnej časti sťažnosti nezdíeam. Proklamáciu sťažovateľa o jeho neschopnosti porozumieť obsahu odôvodnenia sťažnosťou napádaného rozsudku ani po stonásobnom prečítaní jazykovedcom považujem za účelovú v záujme presvedčenia ústavného súdu sťažovateľom o objektívnom výskyte nedostatkov, ktorými rozsudok tunajšieho súdu trpí. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je podľa môjho názoru v súlade s občianskym súdnym poriadkom, nie je arbitrárne, ale naopak podrobne zdôvodnené, právne podložené a presvedčivé.

Zastávam názor že procesné práva sťažovateľa neboli porušené či deformované, preto nevidím žiaden dôvod aby bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené. Preto navrhujeme sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietnuť. “

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci samej, pretože od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo

slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd tiež konštatuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu (§ 211 OSP). Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

Zo sťažnosti vyplýva, že základom argumentácie sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú jeho tvrdenia, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom s jeho podstatnými námietkami, ktoré spočívali v tom, že

«a) nekriticky prevzal do odôvodnenia svojho rozsudku len tvrdenie jednej strany

b) nijako sa nevysporiadal s nespornými skutkovými zisteniami, že odporkyňa 1/ dlhovala sťažovateľovi k času uzavretia dohody o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu sumu 1.139.970,- Sk, ktorá aj podľa nestranného svedka Ing. S. V., ktorý mal v úmysle po dohode s odporkyňou „kúpiť“ predmetný byt za sumu 750.000,- Sk, podstatne prevyšovala všeobecnú hodnotu sporného bytu,

c/ nereagovalo na objektívnu skutočnosť, že práve odporkyňa fiktívne, a teda aj podvodne... neustále zavádzala aj sťažovateľa, že svoj dlh si riadne splní, a to aj formou prevodu členských práv k predmetnému bytu, čo sa nakoniec aj uskutočnilo uzavretím dohody z 9. 2. 1998 priamo na súde pred notárom,

d/ na trestnom pojednávaní bol v zápisnici zachytený obsah tejto dohody, ktorý odporkyňa počula a nemusela ho čítať, takže pre prečítanie jej nechýbali okuliare, ako to vyhodnotil okresný súd a odvolací súd to aproboval...

e/ sťažovateľ nebol povinný dokazovať slobodu a vážnosť vôle odporkyne pri uzatváraní dohody... ale naopak, mala to byť odporkyňa, ktorá mala preukázať okolnosti svedčiace o jej neslobode, čím odvolací súd porušil základné zásady a princíp, týkajúce sa povinnosti tvrdenia a preukazovania určitej právnej skutočnosti v zmysle ust. 120 a nasl. OSP/išlo o svojvoľnú tzv. deformáciu dôkazného tvrdenia, či dôkazného bremena, čo treba označiť za skutočne extrémne a vymykajúce sa zmyslu a účelu danej úpravy,

f/ zjavne preferoval... prioritu výkladu, ktorý zakladá neplatnosť dohody pred jej platnosťou, ktorá inak rešpektovala princíp autonómie zmluvných strán, ako základnej zásady súkromného práva... najmä za predpokladu, že sa odporkyňa na takejto dohode sama dobrovoľne, slobodne a vážne podieľala /resp. ho sama navrhla/,

g/ z celého kontextu konania účastníkov dohody, krajský súd vytrhol len vtedajšie postavenie odporkyne, ako tzv. slabšej osoby voči sťažovateľovi ako jej zástupcovi, hoci táto osoba, ako profesionálna podvodníčka „dobešla“ nielen svojich „klientov“, ale aj svojho právneho zástupcu...

h/ krajský súd účelovo - po troch zrušujúcich rozhodnutiach - neposkytol ochranu tomu, komu svedčilo právo bona fidae, čo bolo rozumné a hlavne spravodlivé pre vyriešenie daného spoločenského vzťahu...

Protiprávne a tým aj protiústavné bolo posudzovanie ako prejudiciálnej otázky, otázka neplatnosti dohody, ktorá bola právoplatne vyriešená výrokom odvolacieho súdu v rozsudku z 29. 9. 2009... a tým aj záväzná v zmysle § 135 ods. 2 OSP...

Absolútne svojvoľný a nezrozumiteľný a tým i protiústavný je aj záver odvolacieho súdu o akejsi „závislosti“ odporkyne na svojom zástupcovi, „ochote“ zložiť za ňu kauciu.».

Ústavný súd po prijatí sťažnosti z vyjadrení účastníkov a predloženého súdneho spisu zistil, že Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 54/98 (o vypratanie bytu a neplatnosť dohody o prevode členských práv k bytu) prvým rozsudkom z 3. septembra 1998 rozhodol tak, že žalovaní sú povinní vypratať byt, pretože nezistil dôvody, pre ktoré by dohoda o prevode členských práv a povinnosti bola neplatná.

Krajský súd po podanom odvolaní uznesením sp. zn. 6 Co 345/98 z 20. januára 1999 rozsudok okresného súdu zrušil najmä z dôvodu, že okresný súd nevykonal dostatočné dokazovanie. Uviedol, že „*nemožno... záver o platnosti dohody vyvodiť len z rozsiahlej trestnej činnosti žalovanej 1) s jej nepochybne značne vysokého dlhu voči žalobcovi*“, ako aj preto, že je potrebné vypočúť účastníkov a svedkov prítomných pri podpise dohody pre účely vysporiadania sa s jej námietkou „*tiesne a omylu*“, ktorej sa dovoľavala, a „*bezpečne zistiť nielen výšku dlhu žalovanej 1) voči žalobcovi, ale aj všetky platby, ktoré mal žalobca zaplatiť za žalovanú 1) (výšku kaucie, nedoplatky na nájomnom, prevzatie pohľadávky zo zmluvy o sprostredkovaní) najmä keď žalovaní existenciu niektorých pohľadávok popierajú*“.

Ďalej krajský súd tiež uviedol, že „*Podľa § 714 Obč. zák. zánikom členstva osoby v bytovom družstve zanikne jej nájom bytu. Nájomca družstevného bytu nie je povinný sa z bytu vysťahovať, dokiaľ mu nie je zabezpečený primeraný náhradný bytu...*

Aj pri zániku práva užívať družstevný byt prináleží užívateľovi právo na náhradu vo forme náhradného bytu, alebo náhradného ubytovania, a to za rovnakých podmienok, ako to stanovuje § 712a Obč. zák.

Pritom bolo potrebné skúmať, či v prejednávanej veci existujú dôvody pre použitie ust. § 712a O. s. p... a zistiť, či medzi účastníkmi došlo k dohode o vypratanie bytu bez zabezpečenia náhradného bytu...“.

Následne okresný súd druhým rozsudkom z 13. septembra 2007 návrh na určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv k bytu z 5. februára 1998 zamietol a žalovaným v prvom a druhom rade uložil povinnosť vypratať byt z dôvodu, že „Dohoda o prevode členských práv a povinností bola uzavretá platne. Odporcovia žiadnym spôsobom nepreukázali, že by boli akýmkoľvek spôsobom prinútení k jej uzavretiu...“

Navrhovateľ riadnym spôsobom zdokladoval a preukázal svoj nárok...

Naviac odporcovia nepreukázali žiadnym spôsobom naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 O. s. p.“.

Krajský súd uznesením sp. zn. 10 Co/268/2007 z 13. mája 2008 rozsudok okresného súdu z 13. septembra 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie jednak z dôvodu, že účastníkom konania bola odňatá možnosť konať pred súdom, ale opakovane aj preto, že okresný súd „nevenoval celkom náležitú pozornosť rozkrytiu jednotlivých právnych vzťahov medzi účastníkmi a najmä sa nevysporiadal dostatočne s usmerneniami obsiahnutými v odôvodnení predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu (uznesenie Krajského súdu v Trnave z 20. 1. 1999 č. k. 6 Co 345/98-91)“.

Tretím rozsudkom zo 4. decembra 2008 okresný súd po vykonaní dokazovania opätovne rozhodol o zamietnutí „návrhu o určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv k bytu“ a žalovaným v prvom a druhom rade uložil povinnosť vypratať byt.

Po podanom odvolaní krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co/76/2009, 10 Co/77/2009 z 29. septembra 2009 rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2008 vo veci samej zamietajúcej vzájomnú žalobu žalovanej v prvom rade potvrdil z dôvodu, že žalovanej

v prvom rade sa „nepodarilo preukázať, že na požadovanom určení neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností by mohla mať naliehavý právny záujem. Otázka neplatnosti dohody má totiž len povahu predbežnej otázky k inej otázke (formulovateľnej buď pozitívne tak, že sú to buď obaja žalovaní alebo len niektorý z nich, kto je členom bytového družstva a zrejme aj nájomcom sporného bytu, alebo negatívne tak, že žalobca takého právo (a) nemá“.

Vo zvyšnej časti krajský súd rozsudok okresného súdu (o povinnosti vypratať byt) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že „súd prvého stupňa totiž okrem nezaujatia žiadneho konkrétneho a jednoznačným dôkazom podloženého stanoviska k otázke uzrokovania žalovanej 1) s obsahom dohody o prevode členských práv a povinností a jej slobode vôle pri robení takéhoto právneho úkonu (neposudzovanie veci aj podľa § 37 ods. 1, či § 49 O. z.) nevyriešil uspokojivo ani otázku, či a akým spôsobom malo dôjsť u ukončeníu nájomného vzťahu žalovanej 1) k spornému bytu...

... opätovne nevenoval dostatočnú pozornosť vyporiadaniu sa s jednotlivými právnymi vzťahmi účastníkov a najmä okolnostiam uzavretia spornej dohody... a pritom sa neriadil ani pokynmi obsiahnutými v odôvodnení oboch predchádzajúcich zrušujúcich uznesení...

Vykonanými tak neboli najmä tzv. kľúčové dôkazy naznačené v predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu (oboznámenie sa s obsahom podstatnej časti tzv. trestného spisu, prípadný opätovný výsluch notára ... prítomného pri uzavretí spornej dohody...)“.

Po vrátení veci okresný súd štvrtým a konečným rozsudkom z 22. marca 2011 zamietol návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal vypratania bytu, pretože dospel k záveru, že dohoda o prevode členských práv a povinností k bytu z 9. februára 1998 uzavretá medzi sťažovateľom a odporkyňou je neplatná z dôvodu, že „z vyjadrenia odporcov a samotných okolností možno usúdiť, že odporkyňa zmluvu neuzavrela slobodne, že konala v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Navrhovateľ mal vedomosť o tom, že pred trestným pojednávaním psychický stav odporkyne je narušený do tej miery, že slobodne nerozhoduje o uzatváraní takých závažných právnych úkonov...

Treba zohľadniť skutočnosť, že odporkyňa bola vo väzbe, čo samo osebe spôsobuje nepriaznivý stav účastníka dohody a o tomto navrhovateľ mal vedomosť. Dá sa teda konštatovať, že tieseň využil vo svoj prospech. Nemožno tiež konštatovať, že by bola zachovaná rovnosť účastníkov zmluvy. Navrhovateľ odporkyni až doposiaľ nepredložil vyúčtovanie ani faktúru za poskytnuté služby, teda hodnota bytu nemusí byť rovnocenná týmto službám. Navyše navrhovateľ, ak mal mať pohľadávku voči odporkyni, mal možnosť zákonným spôsobom v prípade preukázania ju vymáhať. Sama odporkyňa nepoprela určité záväzky voči navrhovateľovi, znova však treba poukázať na skutočnosť, že navrhovateľ nepredložil riadnu špecifikáciu pohľadávky či už titulom trov právneho zastúpenia alebo akýchkoľvek iných pohľadávok. Ako bolo uvedené, ak tieto existovali, bolo potrebné ich uplatniť zákonnou cestou. Ak mala byť časťou pohľadávky i pohľadávka údajného pôvodného veriteľa R. Š., malo sa jednať zrejme o postúpenie pohľadávky, o ktoré navrhovateľ svoj nárok opiera. Tuje potom potrebné poukázať na ust. § 524 ods. 1 OZ, v zmysle ktorého veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému. Podľa § 526 ods. 1 OZ postúpenie pohľadávky je povinný postupca bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkovi. Dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi. V danom prípade nedošlo k žiadnej písomnej zmluve o postúpení pohľadávky a svedok R. Š. sám uviedol, že o postúpení odporkyňu neupovedomil. Postúpenie pohľadávky nemôže byť teda účinné a už aj v tejto časti je návrh nedôvodný a neopodstatnený. V ďalšej časti pohľadávky bolo konštatované, že táto ani nebola špecifikovaná. Na strane navrhovateľa aj svedka teda bolo potrebné zákonným spôsobom domáhať sa uspokojenia svojich nárokov, čo sa však nestalo.

Pokiaľ navrhovateľ uviedol, že svoju pohľadávku nevymáhal, pretože vedel, že odporkyňa nemá finančné prostriedky, a preto žiadal o prevod členských práv a povinností, zrejme sa malo podľa obsahu jeho vyjadrenia jednať o záložné právo. Podľa § 151a OZ záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo založenej veci. Podľa § 151b ods. 1 OZ záložné právo vzniká na základe písomnej zmluvy, podľa ods. 2 v prípade nehnuteľnosti vkladom do katastra nehnuteľnosti.

V danom prípade nedošlo k platnému vzniku záložného práva. Postup navrhovateľa len prevodom členských práv a povinností je v rozpore s dobrými mravmi. Samotná zmluva je s poukazom na uvedené neplatná, keď zo strany odporkyne nebola urobená slobodne, táto konala nepochybné v tiesni. Navyiac bez splnenia vyššie uvedených zákonných podmienok na postúpenie pohľadávky alebo jej zabezpečenia záložným právom je právny úkon v rozpore so zákonom. Navrhovateľ nešpecifikoval svoj nárok, ktorým by zdôvodnil slobodné rozhodnutie odporkyne vzdať sa vyriešenia svojej bytovej otázky, Ani samotná zmluva účastníkov nerieši náhradné bývanie vo forme bytu /dom v R. bol v exekúcii odpredávaný/.

Pokiaľ ide o odporcu v 2. rade, ako bolo konštatované, rozvodom manželstva mu zaniklo právo spoločného nájmu a nemá žiaden vzťah k bytu, len odvodené právo bývania od odporkyne v 1. rade.“.

Krajský súd rozsudkom z 3. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 114/2011 rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil, keď sa stotožnil s jeho závermi o neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností pre neslobodu vôle u odporkyni spočívajúcej v obmedzení jej osobnej slobody určitou závislosťou od sťažovateľa, ktorý ju zastupoval v trestnej veci a v neposlednom rade i prezentovanou ochotou sťažovateľa zložiť za ňu kauciu pri nedostatku vlastných finančných prostriedkov. Podľa krajského súdu okolnosti prípadu treba považovať za výsledok evidentnej prípravy sťažovateľa na uzavretie predmetnej dohody, na ktorej mal nepopierateľný záujem, čo podľa odvolacieho súdu okrem už uvedených dôvodov tiež bolo postačujúce pre posúdenie dohody ako neplatného právneho úkonu podľa § 37 Občianskeho zákonníka.

Krajský súd tiež uviedol, že prvostupňový súd sa už venoval dostatočne okolnostiam danej veci, keď zistil, že k podpísaniu „Dohody prišlo v priestoroch jeho vlastnej pojednávacej miestnosti (súdu prvého stupňa) tesne pred začiatkom pojednávania v trestnej veci, v ktorej žalovaná 1/ vystupovala ako obžalovaná, v situácii keď jej osobná sloboda bola už dlhodobo obmedzovaná vyšetrovacou väzbou a že zo strany žalobcu jej bola poskytnutá informácia, že za ňu zloží majetkovú záruku (kauciu) vo výške 350 000 Sk a jej splatnosť si chce zabezpečiť záložným právom k jej bytu. Pretože dôverovala žalobcovi,

Dohodu podpísala napriek tomu, že trpí zrakovou vadou, nemala pri sebe okuliare a nemala teda možnosť si predložený text prečítať. Že k uzavretiu Dohody došlo v pojednávacej miestnosti v prítomnosti trestného senátu, pred otvorením pojednávania v trestnej veci dnešnej žalovanej I/ a to v čase, v ktorom bola jej osobná sloboda (skoršej obžalovanej) obmedzená a že obhajcom tejto účastníčky v takejto trestnej veci bol práve dnešný žalobca, mal súd preukázané zhodnými tvrdeniami účastníkov, svedeckou výpoveďou svedka notára Dr. J. B. B. a tiež zápisnicou o hlavnom pojednávaní z 5. februára 1998 vo veci vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 5 T/117/1997“.

Okrem týchto právnych a skutkových záverov všeobecných súdov rozhodujúcich v tejto veci ústavný súd z vyžiadaného trestného spisu zistil, že „*dohoda o prevode členských práv k bytu*“ bola odporkyňou podpísaná 5. februára 1998, teda iba niekoľko dní po jej vzatí do väzby (21. januára 1998), pred hlavným pojednávaním, na ktorom bol vyhlásený aj odsudzujúci rozsudok, ale na druhej strane je zrejmé, že v zápisnici o hlavnom pojednávaní z 5. februára 1998 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 117/97 je uvedené, že sťažovateľ ako obhajca odporkyne verejne pred začatím hlavného pojednávania „*požiadal predsedu trestného senátu, aby obžalovaná podpísala prevod členských práv na družstevný byt jedenkrát*“, a čestné vyhlásenie z 24. januára 1998 a splnomocnenie z 21. januára 1998 tiež jedenkrát, pričom zo spisu z ničoho nevyplýva, že by žalovaná vzniesla pred trestným hlavným pojednávaním proti zvolenému spôsobu podpísania predmetnej dohody konkrétne výhrady, a urobila tak až pri výsluchu uskutočnenom na okresnom súde 19. mája 1998, keď vyslovila nesúhlas s návrhom sťažovateľa o vypratanie bytu, a uviedla, že pred hlavným pojednávaním nevedela, že podpisovala dohodu o prevode členských práv, a myslela si, že ide iba o „*záruku na nahradenie nákladov s mojou obhajobou*“, a tiež uviedla, že predtým aj sťažovateľovi navrhovala, že mu zaplatí náklady spojené s jeho obhajobou prostredníctvom stavebného sporenia v sume 700 000 Sk, ale sťažovateľ to odmietol a žiadal, aby dala do záruky nehnuteľnosť.

Zo súdneho spisu tiež vyplýva, že na základe rozsudku okresného súdu z 3. septembra 1998, ktorým mala žalovaná vypratať s manželom a deťmi družstevný byt,

bola zo strany žalovanej v prvom rade podaná na okresnom súde 18. októbra 1998 žaloba o neplatnosť dohody o prevode členských práv k bytu.

V danom prípade je teda zrejmé, že okresný súd posledným štvrtým rozsudkom o zamietnutí žaloby sťažovateľa uzavrel, že nebola zachovaná rovnosť účastníkov zmluvy, keď sťažovateľ nikdy nepredložil žalovanej v prvom rade vyúčtovanie ani faktúru za poskytnuté právne služby, takže hodnota bytu nemusela byť rovnocenná týmto službám, a ak mal sťažovateľ voči odporkyni pohľadávky, tieto mal uplatňovať voči nej zákonnou cestou. Sťažovateľ tiež riadne nepreukázal žalovanej v prvom rade postúpenie spornej pohľadávky od svojho brata, takže tento právny úkon nebol voči nemu účinný. Okrem toho okresný súd konštatoval, že postup sťažovateľa vo forme uzavretej dohody o prevode členských práv a povinností bol v rozpore s dobrými mravmi, keď táto dohoda neriešila otázku náhradného bývania a iný rodinný dom žalovanej v prvom rade bol predmetom exekúcie.

Krajský súd po podanom odvolaní sťažovateľa namietaný rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil, keď sa stotožnil s jeho závermi o neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností pre neslobodu vôle u žalovanej v prvom rade spočívajúcej v obmedzení jej osobnej slobody určitou závislosťou od sťažovateľa, ktorý ju zastupoval v trestnej veci, a v neposlednom rade i prezentovanou ochotou sťažovateľa zložiť za ňu kauciu pri nedostatku vlastných finančných prostriedkov. Podľa krajského súdu okolnosti prípadu treba považovať za výsledok evidentnej prípravy sťažovateľa na uzavretie predmetnej dohody, na ktorej mal nepopierateľný záujem, čo podľa odvolacieho súdu okrem už uvedených dôvodov tiež bolo postačujúce pre posúdenie uzavretej dohody ako neplatného právneho úkonu podľa § 37 Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu zistil, že v okolnostiach posudzovanej veci treba námietky sťažovateľa považovať za neopodstatnené, pretože predmetnom konania o vypratanie bytu a neplatnosti dohody o prevode členských práv k bytu nebolo určiť iba to, aký bol skutočný dlh žalovanej v prvom rade voči sťažovateľovi, ale poukázať najmä na to, či spôsob, ktorý sťažovateľ

zvolil pri podpisovaní dohody o prevode členských práv k bytu (iba niekoľko dní po vzatí žalovanej v prvom rade do väzby), pred samotným prvým trestným hlavným pojednávaním 5. februára 1998 bol štandardný a primeraný (žalovaná v prvom rade) bola privedená na toto hlavné pojednávanie za účasti eskorty).

Bez ohľadu na to, že v zápisnici z hlavného pojednávania z 5. februára 1998 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 117/97 je naozaj zaznamenané, že sťažovateľ ako obhajca žalovanej v prvom rade v trestnom konaní predniesol svoju požiadavku predsedovi trestného senátu (pred začatím hlavného pojednávania, na ktorom bol neskôr vyhlásený aj odsudzujúci rozsudok), aby jej bolo umožnené podpísať dohodu o prevode členských práv k družstevnému bytu, čestné vyhlásenie z 24. januára 1998 a splnomocnenie z 21. januára 1998, tieto skutočnosti však ešte nepotvrdzujú, že pri prečítaní tejto požiadavky bolo zrejmé, čo je konkrétne obsahom predmetných listín, ktoré mala žalovaná v prvom rade podpísať.

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu z 3. apríla 2012 sp. zn. 10 Co 114/2011 na záver konštatuje, že tento rozsudok nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a preto ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 3. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 114/2011 porušené nebolo.

Keďže ústavný súd nerozhodol o porušení označených práv sťažovateľa, bolo bez ďalšieho právneho významu rozhodovať o jeho ďalších návrhoch viažucich sa na vyslovenie ich porušenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Jána Auxta.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2013